

§ 412

Uppföljning av internkontrollplan 2021 och internkontrollplan 2022 för kommunstyrelsen KSN-2021-03027

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** godkänna uppföljning av internkontrollplan 2021 enligt **bilaga 1**,
2. **att** godkänna internkontrollplan 2022 enligt **bilaga 2**,
3. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2022 genomföra kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade enligt **bilaga 4**, samt
4. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2022 genomföra kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen är inventerat samt att nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade enligt **bilaga 4**.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens internkontrollplan syftar till att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att följa tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Granskningen av internkontrollplan 2021 är genomförd med någon anmärkning avseende 13 av 29 kontrollmoment, vilka redovisas med förslag på åtgärder. Internkontrollplan 2022 beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i förvaltningarnas och nämndens riskanalys. Kommunstyrelsen har även formulerat obligatoriska kontrollmoment inom två prioriterade områden för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina internkontrollplaner 2022.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 december 2021
- Bilaga 1 Uppföljning av internkontrollplan 2021
- Bilaga 2 Internkontrollplan 2022

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-12-07

- Bilaga 3 Riskanalys internkontrollplan 2022
- Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2022

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Särskilda yttranden

Fredrik Ahlstedt (M), Therez Almerfors (M) och Jonas Petersson (C) lämnar ett särskilt yttrande:

Kommunstyrelsens riskanalyser av samhällsbyggnadsprojekt får en anmärkning för att riskanalyser ofta saknas. Uppföljningen av internkontrollplanen konkluderar att var tredje exploateringsprojekt genomförs utan riskanalys. Frånvaron av riskanalyser är något som våra partier vid flera tillfällen påtalat och kritiserat, både generellt och för enskilda projekt.

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har till exempel pekat på risker avseende både ekonomi, kvalitet och tid med exploateringsprojektet för att uppföra en ny skola i Norra Hovstallängen. Projektet innebär en ekonomisk risk då det projekteras utan kännedom om fastighetens saneringsbehov, en kvalitetsrisk då skolan ska uppföras i Sveriges sämsta luftmiljö samt en tidsrisk eftersom saneringsarbeten kan dra ut på tiden och det planerade underjordiska garaget kan ta längre tid än planerat att projektera och bygga i Uppsala instabila lerjord.

Vi har även pekat på omfattande risker med att förlägga fordonsdepån för ett framtida kapacitetsstarkt kollektivtrafiksystem på östra sidan Fyrisån när hela kapacitetsbehovet finns på den västra sidan ån. Den tänkta linjedragningen förutsätter en ny bro över Fyrisån i höjd med Ultuna. Då bron föreslås byggas genom ett naturreservat, kan innebära risker för kommunens primära dricksvattentäkt och är ett ingrepp i den riksintresseklassade kulturmiljön finns risk för att bron försenas av överklaganden och rättsliga processer. Om så sker kommer Uppsala kommun och region Uppsala ha investerat miljardbelopp i ett kollektivtrafiksystem och en fordonsdepå som under flera år inte går att använda.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2021-12-01

Diarienummer:
KSN-2021-03027

Handläggare:
Susanne Angemo, Eva-Lena Laier

Uppföljning av internkontrollplan 2021 och internkontrollplan 2022 för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** godkänna uppföljning av internkontrollplan 2021 enligt **bilaga 1**,
2. **att** godkänna internkontrollplan 2022 enligt **bilaga 2**,
3. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2022 genomföra kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade enligt **bilaga 4**, samt
4. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2022 genomföra kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen är inventerat samt att nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade enligt **bilaga 4**.

Ärendet

Kommunstyrelsens internkontrollplan syftar till att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att följa tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Granskningen av internkontrollplan 2021 är genomförd med någon anmärkning avseende 13 av 29 kontrollmoment, vilka redovisas med förslag på åtgärder. Internkontrollplan 2022 beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i förvaltningarnas och nämndens riskanalys. Kommunstyrelsen har även formulerat obligatoriska kontrollmoment inom två prioriterade områden för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina internkontrollplaner 2022.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Uppföljning av internkontrollplan 2021

Kommunstyrelsen beslutade i december 2020 om sin internkontrollplan för 2021. Internkontrollplanen för 2021 belyser bland annat kompetensförsörjning, informationssäkerhet, krisberedskap, återsökning av statsbidrag, diarieföring, avtalstrohet, exploatering och oegentligheter.

Granskningen är genomförd med anmärkning avseende fyra av 29 kontrollmoment. Kontrollen visar att det kvarstår behov av en större insats för att skapa en systematisk riskhantering i kommunens IT-system, att det finns brister i hur väl nämnderna följer gällande avtal vid inköp, att flertalet nämnder saknar aktuella styrdokument för informationshantering samt att en tredjedel av exploateringsprojekten saknar dokumenterad riskanalys i avsett projektstödsverktyg. Nio kontrollmoment har genomförts med mindre anmärkning. Identifierade brister och åtgärder för att förbättra hanteringen i framtiden redovisas i **bilaga 1**.

I två fall har granskning ej genomförts. Att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken har inte kontrollerats på grund av metodikutveckling inom processområdet kompetensförsörjningsplanering. Att kvalitetssäkring görs av alla exploateringsprojekt har inte kontrollerats eftersom rutinen för kvalitetssäkring är under utveckling. Kvalitetssäkring har under året gjorts på annat sätt. Kontrollmomenten följs istället upp inom ramen för internkontrollplan 2022.

Internkontrollplan 2022

Internkontrollarbetet består av riskanalys, upprättande av internkontrollplaner, uppföljning och utvärdering. Under perioden maj till augusti har förvaltningarna och kommunstyrelsen genomfört riskanalys. Internkontrollplanen för 2022, **bilaga 2**, beskriver kontrollåtgärder utifrån de prioriterade risker som framkom i riskanalysen, **bilaga 3**. Flera risker omhändertas även som riskåtgärder i kommunstyrelsens verksamhetsplan.

2022 års internkontrollplan omfattar bland annat kontroll av processer och rutiner avseende synpunktshantering, krisberedskap, klimatanpassning, lönehantering, informationshantering, informationssäkerhet, återsökning av statsbidrag, bokföring, diarieföring, upphandling, exploatering, lokalförsörjning samt förebyggande av otillbörlig påverkan. Internkontrollplanen innehåller även en analys och utvärdering av kommunstyrelsens system och rutiner för intern kontroll.

Uppföljning av internkontrollplanen görs enligt beskriven frekvens och metod kopplat till respektive kontrollpunkt. Resultat av genomförd granskning utifrån kontrollmoment i internkontrollplanen redovisas till kommunstyrelsen.

Delar av verksamheten inom gemensam service är av mer operativ karaktär än kommunstyrelsens övriga verksamhet och följs upp genom en separat internkontrollplan som hanteras inom utskottet för gemensam service.

Obligatoriska kontrollmoment 2022

Kommunstyrelsen har tagit fram obligatoriska kontrollmoment inom områdena informationshantering och informationssäkerhet för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner 2022, **bilaga 4**. Tidigare kontroller har visat att det finns brister inom dessa områden och att identifierad risk kvarstår eller har ökat.

Ekonomiska konsekvenser

Internkontrollarbetet genomförs inom ramen för kommunstyrelsens budget för 2022.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 december 2021
- Bilaga 1 Uppföljning av internkontrollplan 2021
- Bilaga 2 Internkontrollplan 2022
- Bilaga 3 Riskanalys internkontrollplan 2022
- Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2022

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Kommunstyrelsen
Rapport

Datum:
2021-11-25

Diarienummer:
KSN-2021-03027

Handläggare:
Susanne Angemo, Eva-Lena Laier

Avrapportering av internkontrollplan för 2021

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Granskningar i föreliggande rapport	3
Tidigare granskningar under året	3
Arbetet med intern kontroll under året	4
Redovisning av kontrollmoment.....	5
1. Granskning av representationsfakturor	5
2. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning.....	5
3. Utveckling av kommunens krisberedskap.....	7
4. Identifierade bristyrken.....	9
5. Styrdokument för informationshantering	10
6. Granskning av leverantörsfakturor	11
7. Granskning av verifikatens kvalitet.....	11
8. Periodisering av kundfakturering	12
9. Återsökning av momsersättning.....	12
10. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt	13
11. KS: Arbetsituation och negativ stress	15
12. KS: Rutiner för ärendeberedning	16
13. KS: Systematik för planering av utvecklingsinitiativ	16
14. KS: Samordning vid förskjutning av tidplaner.....	17
15. KS: Osäkerheter i planeringsunderlag.....	17
16. KS: Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt.....	18
17. KS: Inventering av anläggningsregister.....	19
Redovisning av kontrollmoment från tidigare avrapporteringar	20
1. Regler för mutor, jäv och representation	20
2. Kommunalt finansierad verksamhet.....	21
3. Otillåten påverkan	22
4. Felaktiga löneutbetalningar	23
5. Säkerhetsklassificerad information.....	24
6. Hantering av informationssäkerhet.....	25
7. Utveckling av informationshantering.....	26
8. Sökning och återsökning av statsbidrag.....	27
9. KS: Regler för mutor, jäv och representation	28
10. KS: Avtalsenlig fakturering.....	29
11. KS: Registrering i diariet	30
12. KS: Ärenden som ligger öppna för länge	30

Sammanfattning

Granskningar i föreliggande rapport

Inför december månads sammanträde har följande kontrollmoment granskats:

- Granskningen är genomförd med anmärkning avseende:
 - o Efterlevnad av upphandlingslagstiftning
 - o Styrdokument för informationshantering
 - o KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt
- Granskningen är genomförd med mindre anmärkning avseende:
 - o Granskning av representationsfakturer
 - o Granskning av verifikatens kvalitet
 - o Periodisering av kundfakturer
 - o KS: Rutiner för ärendeberedning
 - o KS: Osäkerheter i planeringsunderlag
- Granskningen är genomförd utan anmärkning avseende:
 - o Utveckling av kommunens krisberedskap
 - o Granskning av leverantörsfakturer
 - o Återsökning av momsersättning
 - o KS: Arbetsituation och negativ stress
 - o KS: Systematik för planering av utvecklingsinitiativ
 - o KS: Samordning vid förskjutning av tidplaner
 - o KS: Inventering av anläggningsregister
- Granskningen är ej genomförd avseende:
 - o Identifierade bristyrken
 - o KS: Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt

Föreslagna åtgärder utifrån granskningarna

Fortsatt utveckling av e-handelssystemet för att förenkla och effektivisera kommunens inköpsprocess och minska risken för felaktiga inköp. Bland annat ska funktioner för att göra direktupphandlingar och förnyade konkurrensutsättningar införas i systemet. På så sätt kan även återkommande behov identifieras som istället kan upphandlas.

Ur ett kortsiktigt perspektiv behöver varje förvaltning tydligare prioritera och avsätta resurser för arbetet med informationshanteringsplanerna och beskrivning av allmänna handlingar. Innan utgången av 2022 ska alla resterande nämnder ha tagit fram och beslutat om aktuella informationshanteringsplaner samt beskrivningar av allmänna handlingar. Inför 2022 har därför ett obligatoriskt kontrollmoment tagits fram för alla nämnder och bolag att hantera i sina respektive internkontrollplaner. På lång sikt behöver respektive förvaltning ha en egen utbildad arkivsamordnare/arkivarie.

För att säkerställa att riskanalyser genomförs i samhällsbyggnadsprojekten ska en rutin specifikt för riskanalys kopplat till projektverksamhet tas fram och implementeras i processen för samhällsbyggnadsprojekt. Det nya projektverktyget som håller på att implementeras kommer även att bidra till att stärka projektstyrningen.

Tidigare granskningar under året

Granskningarna per april och augusti avsåg följande kontrollmoment:

- Granskningen är genomförd med anmärkning avseende:

- Hantering av informationssäkerhet
- Granskningen är genomförd med mindre anmärkning avseende:
 - Kommunalt finansierad verksamhet
 - Felaktiga löneutbetalningar
 - Säkerhetsklassificerad information
 - KS: Avtalsenlig fakturering
- Granskningen är genomförd utan anmärkning avseende:
 - Regler för mutor, jäv och representation
 - Otillåten påverkan
 - Utveckling av informationshantering
 - Sökning och återsökning av statsbidrag
 - KS: Regler för mutor, jäv och representation
 - KS: Registrering i diariet
 - KS: Ärenden som ligger öppna för länge

Åtgärder vidtagna utifrån tidigare granskningar under året

För att säkerställa en god hantering av informationssäkerheten i kommunen ska den strategiska förmågan inom IT-säkerhet, åtkomst och behörigheter stärkas. Kommunens förvaltningsmodell för IT-system utvecklas för att på ett tydligare sätt beskriva hur informationssäkerhet, riskhantering och intern styrning och kontroll ska omhändertas inom objektverksamheten. Verksamheternas ansvar med avseende på informationstillgångar behöver tydliggöras. Inför 2022 har därför ett obligatoriskt kontrollmoment tagits fram för alla nämnder och bolag att hantera i sina respektive internkontrollplaner.

Arbetet med intern kontroll under året

Staber och avdelningar säkerställer en god intern kontroll inom det egna ansvarsområdet genom olika ordning- och redskapande åtgärder som utförs i det dagliga arbetet. Utifrån verksamhetsnära riskanalys identifierar staber och avdelningar årligen risker som behöver följas upp i internkontrollplanen. Risker kan även hanteras genom riskåtgärder i internkontrollplanen eller i det löpande arbetet.

De förtroendevalda i kommunstyrelsen har under 2021 deltagit i arbetet med att identifiera och analysera risker. Kommunstyrelsen gav då även sin syn på vilka risker som ska prioriteras i den fortsatta beredningen av verksamhets- och internkontrollplanerna. När kommunstyrelsen beslutar om internkontrollplanen beslutar den också om vilka risker som ska prioriteras för åtgärd.

Det finns rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen som styr arbetet i verksamheten. I rutinerna tydliggörs förutsättningar och process för arbetet med intern kontroll på förvaltningarna. De beskriver roller och ansvarsfördelning för de olika funktioner som är delaktiga i arbetet.

Under 2021 har processen för verksamhetsplanering inklusive riskhantering och intern kontroll tydliggjorts och visualiserats inom kommunstyrelsens förvaltningar. Syftet är att skapa bättre framförhållning i arbetet, öka förståelsen för hur de olika delarna hänger ihop och ge bättre förutsättningar för samverkan i processen.

Kommunstyrelsen har under 2021 tagit fram obligatoriska kontrollmoment inom områdena informationshantering och informationssäkerhet för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner 2022.

Kommunstyrelsens arbete utifrån det kommunövergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen beskrivs i kommunens årsredovisning.

Redovisning av kontrollmoment

1. Granskning av representationsfakturer

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att granskningen av representationsfakturer i ekonomisystemet fungerar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Ett fåtal fakturer saknar eller har mindre utvecklade beskrivningar av deltagare och program. På grund av pandemin fanns betydligt mindre antal fakturer att göra stickprov på. Resultatet visar att kontrollen av representationsfakturer bedöms fungera men fortsatt utvecklingspotential och tillsynsbehov finns.

Åtgärder

Fortsatt information och utbildning av medarbetare samt uppföljning för att säkerställa att hanteringen av representationsfakturer är korrekt. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Samtliga representationsfakturer kontrolleras efter slutattest, avseende att syfte och deltagare angivits, att policy efterlevts samt att eventuellt program bifogats. Stickprovskontroll om 68 fakturer har genomförts för perioden september 2020 till mars 2021 för att verifiera att kontrollen fungerar. Kontrollen har avsett hur många fakturer avseende representation som skickats tillbaka till granskare eller attestant för korrigerig eller komplettering av uppgifter. Resultatet visar att 18 procent ej var rätt kontrollerade.

2. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning

Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende. Kontroll har gjorts av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Kontrollen visar att det finns brister i hur väl nämnderna följer gällande avtal.

Leverantörstroheten för kommunen har minskat något under året, från 81 procent helåret 2020 till 79 procent hittills 2021. Statistiken visar även att det under perioden har gjorts inköp över direktupphandlingsgränsen från 26 leverantörer där avtal saknas och upphandling uteblir. Variationen mellan olika nämnder är stor. Det finns inga uppgifter om att kommunen har ålagts att betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift under året.

Nedanstående tabell visar inköp över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas uppdelat per nämnd för registrerade fakturor till och med 28 oktober 2021.

Nämnd Värden avser 2021 tom 28 okt Föregående års värden inom parentes	Inköpsvärde totalt, mnkr	Otillåten direktupphandling antal leverantörer	Leverantörstrohet
Arbetsmarknadsnämnden (AMN)	97	2	71% (75%)
Gatu- och samhällsmiljönämnden (GSN)	385	2	87% (92%)
Idrotts- och fritidsnämnden (IFN)	16	0	63% (67%)
Kommunstyrelsen (KS)	704	10	85% (88%)
Kulturnämnden (KTN)	50	2	52% (63%)
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN)	2	0	76% (82%)
Namngivningsnämnden (NGN)	0	-	-
Omsorgsnämnden (OSN)	466	0	71% (72%)
Plan- och byggnadsnämnden (PBN)	4	0	67% (65%)
Räddningsnämnden (RÄN)	26	2	65% (83%)
Socialnämnden (SCN)	260	0	64% (53%)
Utbildningsnämnden (UBN)	278	5	85% (80%)
Valnämnden (VLN)	0	-	-
Äldrenämnden (ÄLN)	714	3	84% (88%)
Överförmyndarnämnden (ÖFN)	1	0	69% (58%)
Totalt	3 009	26	79% (81%)

Tabell 1. Inköp över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas per nämnd 2021.

Det finns en viss osäkerhet i siffrorna. Leverantörstroheten kan vara underskattad till följd av att fakturering har gjorts av annan än avtalad part (factoring), att fakturering gjorts efter avtalslut, att existerande avtal saknas i avtalsdatabasen (främst inom vårdområdet) eller på grund av felkontering av icke upphandlingspliktiga inköp.

Revisionens granskning under 2021 visar även att det finns upphandlade avtal för verksamhetens behov, men att följsamheten till dessa avtal inte är tillräckligt bra då verksamheterna köper varor och tjänster som ej är upphandlade av avtalad leverantör.

Under 2020 implementerades ett system för e-handel (Procedo) i kommunen. Genom e-handeln kan verksamheterna enklare beställa avtalade varor och tjänster från kommunens leverantörer. Systemet ger också underlag för statistik över vad som inhandlas i kommunen och vilka inköpsbehov som finns.

För att öka leverantörstroheten har fler leverantörsavtal under året anslutits till kommunens e-handelssystem. Från ett ordervärde i systemet på cirka 15 miljoner per år ligger ordervärdet nu på cirka 22 miljoner per månad, vilket bidrar till att verksamheterna blir mer följsamma på upphandlade avtal. Under 2021 har även e-rekvisitioner aktiverats i systemet vilket underlättar uppföljning av kommunens inköp.

Åtgärder

I december 2021 öppnas en funktion för direktupphandling i e-handelssystemet som ska underlätta för verksamheten att göra rätt. Det kommer även att möjliggöra uppföljning av genomförda direktupphandlingar och att därigenom identifiera återkommande behov som istället kan upphandlas. Under 2022 blir även förnyade konkurrensutsättningar möjliga att genomföra via e-handelssystemet, vilket kommer att underlätta uppföljning av bland annat takvolymmer i avtal. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Leverantörstroheten har följts upp med hjälp av kommungemensamt analysverktyg för perioden 1 januari till 28 oktober 2021 jämfört med helår 2020. Leverantörstrohet definieras som andel av inköpsvärdet på upphandlingspliktiga varor och tjänster, där det finns minst ett leverantörsavtal vid inköpstillfället som är registrerat i systemet. Uppföljning har även gjorts av antal leverantörer över direktupphandlingsgränsen.

3. Utveckling av kommunens krisberedskap

Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishantering. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt. Kontroll har gjorts av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Det har under kommunens hantering av pandemin skett en utveckling av kommunens krisberedskap och kommunens olika verksamheter har fått en större förståelse för vikten av planering för framtida olyckor och kriser. Många av de planerade arbeten inom krisberedskapen och civilt försvar har dock varit tvungna att prioriteras ner på grund av pandemin. Men eftersom kommunens verksamheter aktivt har arbetat med krisledning och hantering av krisen har ett aktivt utvecklingsarbete ändå skett tillsammans med andra aktörer utanför kommunens verksamheter.

Utvärderingar har visat att kommuner har samverkat i allt större utsträckning med andra aktörer inom kommunens geografiska område och även involverat civilsamhället i kommunens hantering av pandemin. Denna utveckling kommer att behöva fortgå.

Kommunen har haft en stark utveckling avseende samverkan med andra aktörer inom den regionala krissamverkan som finns etablerad (Csam). Inte minst har kommunen utvecklats tillsammans med andra aktörer avseende samordnad kommunikation. Sedan tidigare finns riktlinjer för hur kommunen ska samordna sin kommunikation vid kriser. Utifrån kommunens samlade hantering under Corona-pandemin har många lärdomar tagits tillvara och kommunstyrelsen arbetar nu med att utveckla och ta fram en vägledning för kriskommunikation vid allvarliga störningar och kriser.

Under pandemin har vikten av samarbete och involvering av frivillighet haft en stor betydelse för kommunens hantering av pandemin. Ett utökat samarbete med Röda Korset och frivilligheten i föreningar och andra organisationer håller på att utredas.

Kommunen arbetar för att involvera frivilligheten genom att upprätta en Frivillig resursgrupp (FRG) som stöd till kommunen vid kriser. FRG kommer initialt att kunna stödja med enklare stödjande uppgifter som efterhand, och beroende av tillgången till frivillighet, kan utvecklas till flera och mer specifika uppgifter. En aktivt FRG beräknas vara avtalad och utbildad senast våren 2022.

Arbete med att identifiera annan samhällsviktig verksamhet än inom kommunen pågår kontinuerligt, inte minst genom arbetet med Styrel och arbetet med kontinuitetsplanering.

En viktig del i att utveckla kommunens samlade förmåga inom krisberedskap är att utbilda och öva sina verksamheter och då med fördel tillsammans med andra externa aktörer. Genom utbildning och övning kan verksamheterna utvecklas i olika scenarios och med olika komplexitet.

Utbildning och övning är generellt inget som det aktivt planeras för självständigt inom förvaltningar och bolag. De flesta deltar endast i de utbildningar och övningar som Kommunledningskontoret erbjuder inom den övergripande beredskapsplaneringen, men det finns ingen egen planering för hur den egna verksamheten ska utveckla sin krisberedskap. Hanteringen av Corona-pandemin har inneburit att det inte varit så stort fokus på att utveckla sin egen verksamhets förmåga att hantera kriser genom utbildning och övning.

Kommunen tar för varje mandatperiod fram en kommunövergripande utbildnings- och övningsplan som idag omfattar aktiviteter för att upprätthålla förmåga till övergripande ledning vid extra ordinära händelser. Den omfattar även de nationella och regionala utbildningar och övningar som kommunen deltar i. Trots den pågående pandemin har ändå utbildnings- och övningsinsatser vid förvaltningar och bolag kunnat genomföras enligt den övergripande utbildnings- och övningsplanen.

Arbete med krisberedskap är inget som tydligt framgår i framåtblickande och styrande dokument som förvaltningar och bolag tar fram för sin planering.

Åtgärder

Kommunens gemensamma arbete inom krisberedskap och civilt försvar skulle vinna mycket på att bedrivas genom ett systematiskt arbetssätt och att finnas med som en del i kommunens ledningssystem, med början 2023 och fullt ut tillämpat 2026. Fortsättningsvis följer systematiken en mandatperiod där en uppföljning sker årligen utifrån program för krisberedskap och överenskommelser för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar.

En grundprincip inom krisberedskap är att det ansvar någon normalt sett har, har samma person även under en kris. Således ingår det i det egna ansvaret att utveckla sin förmåga att hantera kriser. Arbetet inom krisberedskap och civilt försvar vid förvaltningar och bolag behöver bli tydligare i de egna verksamheterna och styrande dokument samt vara mer framåtskridande inom den egna verksamheten. Åtgärden behöver tillämpas skyndsamt.

För att stärka kommunens samlade förmåga att hantera kriser finns det ett behov av att varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram en flerårig utbildnings- och övningsplan för de egna verksamheterna. Dessa planer kan därefter sammanställas av kommunledningskontoret och komplettera kommunens övergripande utbildnings- och övningsplan. Åtgärden behöver vara klar till andra kvartalet 2023 för att på ett konkret sätt kunna komplettera kommunens övergripande utbildnings- och

övningsplan som ska fastställas senast kvartal 4 2023. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Underlag för kontrollen har samlats in genom en enkät om inriktningar och fokusområden som finns beskrivna kommunens program för krisberedskap samt erfarenheter av kommunens hantering under pandemin samt genom utvärderingar avseende kommunens hantering under pandemin. Stickprovskontroll har även gjorts av kommunövergripande uppgifter enligt gällande överenskommelser.

Kontrollen har som utgångspunkt

- De överenskomna uppgifter som kommunen har inom krisberedskap och civilt försvar enligt överenskommelserna.
- Programmet för krisberedskap som anger inriktning och fokusområden utifrån kommunens risk och sårbarhetsanalys
- Regionala beredskapsplaneringsprocesser
- Kommunens egen hantering under pandemin

Kommunens arbete och utveckling inom krisberedskap och civilt försvar styrs genom de överenskommelser, inom krisberedskap och civilt försvar, som träffats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och som utgår från Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) samt Kommunallag (2017:725).

Kommunens arbete med krisberedskap omfattar mer än arbetet med uppgifterna i LEH. För att fullgöra åtagandena enligt LEH och annan lagstiftning, till exempel socialtjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor, förutsätts att kommunens olika verksamheter kontinuerligt bedriver ett grundläggande arbete med krisberedskap.

Överenskommelserna reglerar uppgifter och därtill kopplad ersättning och stöd för kommunernas arbete med krisberedskap enligt LEH under samma period. Genom överenskommelsen sätter Regeringen och Riksdagens, via MSB, ambitioner för planering av krisberedskap och civilt försvar vid kommuner. Det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga.

4. Identifierade bristyrken

Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med de nya kompetenser som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten. Enligt internkontrollplanen ska kontroll göras av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken inför verksamhets- och kompetensplanering.

Resultat av kontroll

Granskningen är ej genomförd med anledning av metodikutveckling inom processområdet kompetensförsörjningsplanering. Nämnderna har fram till 2021 haft olika metoder för analys och uppföljning av bristyrken. Från och med 2021 används en

gemensam metod/rutin för kompetensförsörjningsplanering, som förväntas underlätta uppföljning.

Åtgärder

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022. Med anledning av att en ny gemensam metodik används från 2021, så justeras internkontrollmomentet för 2022 till att granska utfallet av den nya metoden, med inriktning på bristyrken.

Genomförd kontroll

Granskning ej genomförd.

5. Styrdokument för informationshantering

Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister. Kontroll har gjorts av att nämnderna har upprättat de styrdokument som krävs (informationshangeringsplan och beskrivning av allmänna handlingar) och att dessa är aktuella.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Flertalet nämnder saknar aktuella styrdokument för informationshantering. Det innebär brott mot arkivlagstiftning samt kommunfullmäktiges arkivregler.

I dagsläget finns aktuella och beslutade informationshangeringsplaner för miljö och hälsoskyddsnämnden, namngivningsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt för kommunens gemensamma ekonomiprocess. Flertalet andra nämnder har påbörjat arbete med informationshangeringsplaner och beräknas bli färdiga innan utgången av 2022.

Beskrivning av allmänna handlingar finns beslutade och aktuella för namngivningsnämnden samt överförmyndarnämnden. Övriga nämnder saknar aktuella beskrivningar.

Åtgärder

Ur ett kortsiktigt perspektiv behöver varje förvaltning tydligare prioritera och avsätta resurser för arbetet med informationshangeringsplanerna och beskrivning av allmänna handlingar. Innan utgången av 2022 ska alla resterande nämnder ha tagit fram och beslutat om aktuella informationshangeringsplaner samt beskrivningar av allmänna handlingar. Ur ett långsiktigt perspektiv behöver respektive förvaltningen ha en egen utbildad arkivsamordnare/arkivarie. Kontrollmomentet har omarbetats till ett obligatoriskt kontrollmoment för alla nämnder och bolag att hantera i sina respektive internkontrollplaner 2022.

Genomförd kontroll

Kontroll har genomförts av att styrdokument finns och datum för beslut. Granskning av att de är anpassade till ändringar i organisation/verksamhet, tillgängliga och lätta att använda.

6. Granskning av leverantörsfakturer

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har gjorts av att granskningen av leverantörsfakturer i ekonomisystemet fungerar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. I jämförelse med förra årets kontroll är årets resultat något sämre, men bedömningen är fortsatt att periodiseringen av kostnader fungera väl.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen. Kontrollmomentet fortsätter att följs upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Alla leverantörsfakturer över 200 000 kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. En stickprovskontroll om 55 fakturer för perioden september 2020 till mars 2021 har genomförts för att verifiera att kontrollsteget fungerar. Kontrollen har avsett hur många fakturer över 200 000 kr som skickats tillbaka till granskare eller attestant för korrigerande eller komplettering av uppgifter. Resultatet visar att 82 procent var rätt periodiserade eller uppbokade.

7. Granskning av verifikatens kvalitet

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Övervägande del av verifikationerna har underlag som väl förklarar vad som bokförts och varför. Det finns dock en behov av att information går ut till alla inom stab ekonomi om hur man bifogar ett underlag i ekonomisystemet och vad ett underlag måste innehålla.

Sedan 2020 har rapport över verifikationer som saknar underlag i huvudboken tagits ut. Alla som registrerat bokföringsordrar som saknar underlag har varje månad fått en påminnelse om att dessa verifikat behöver kompletteras med underlag. Detta har gett ett bra resultat och många verifikationer får ett underlag bifoga till sig efter mailutskick.

Åtgärder

Fortsatt utskick av påminnelser efter periodstängning avseende verifikationer som ej har underlag. Information om hur man bifogar underlag samt vad ett underlag ska innehålla ska tas fram och distribueras inom ekonomiverksamheten.

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprovskontroll av verifikationer med bilagt underlag har genomförts för perioden september 2020 till mars 2021. För att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig. Arbetet koncentreras i första hand på att digitalisera alla underlag till verifikationerna för att därefter kunna kontrollera att kvaliteten är tillräcklig.

8. Periodisering av kundfakturering

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen.

Kontroll har genomförts av att kundfakturering sker med korrekt periodisering av intäkter.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Kontrollen visar att periodiseringen av intäkter till rätt period fungerat väl. Det är endast ett fåtal kundfakturer som inte är rätt periodiserade.

Antalet fakturer som ej var rätt periodiserade var något fler än förra årets kontroll, men bedömningen är att periodiseringen av intäkter fungerar tillräckligt bra. Det finns emellertid utrymme att förbättra verksamhetsprocesser där fakturering bör ske mer skyndsamt i anslutning till levererade tjänster/varor eller avtal. Genomförd granskning kan bara titta på vad som fakturerats, den kan inte bedöma bakomliggande processer och fullständigheten (att allt som ska faktureras fakturerats).

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Stickprov för att verifiera att kontrollen fungerar. Stickprov om 46 fakturer har tagits på kundfakturer som överstiger 5 000 kr under perioden september 2020 till mars 2021. Resultatet visade att 80 procent var rätt periodiserade.

9. Återsökning av momsersättning

Risk finns att kommunen går miste om statliga medel. Kontroll har gjorts av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Genomlysning av tidigare redovisning har bidragit till omfattande återsökning av momsersättning inom kommunen.

Under ett par år har kommunen, tillsammans med upphandlat konsultstöd, genomlyst tidigare års redovisning för att hitta avdragsmöjligheter som inte utnyttjats. Projektet har varit framgångsrikt och återvunnit många miljoner kronor till kommunens verksamheter.

Genom utbildning förväntas fel minska och fler korrekta avdrag identifieras redan vid fakturahantering. Det finns en grundkurs i moms samt en kurs avseende byggmoms (omvänd skattskyldighet) för alla medarbetare i kommunen att fritt anmäla sig till via kursbokningssystemet.

Åtgärder

Fortsatt genomlysning med externt stöd, men förväntningen är att färre fel ska kunna identifieras. Fortsatt tillhandahålla och informera om utbildningar inom området. Kontrollmomentet fortsätter att följs upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2021.

Genomförd kontroll

Uppföljning av all återsökingsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering. Efterkontroll av verksamhetens konteringar. Underlag finns på redovisningsenheten samt i bokföringen kopplat till rättelseverifikat i Agresso.

10. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt

Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås. Kontroll har gjorts av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Bedömningen görs främst utifrån att 33 procent av exploateringsprojekten saknar riskanalys. Eventuellt har riskanalyserna dokumenterats på annat ställe än i avsett projektstödverktyg. Projektstödverktyget har implementerats under 2020 vilket kan vara anledningen till att granskade riskanalyser 2020 inte är av samma kvalitet som granskade riskanalyser för 2021.

För de tio projekt som kontrollerades noggrant genom stickprov finns en osäkerhet om vad en risk och en konsekvens innebär. Att använda konsekvenserna förseningar och fördringar som risker innebär att själva risken inte har identifierats, vilket är en risk i sig. Konsekvensen rapporteras på riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet).

2021	
1	Finns, saknar riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet). Saknar även åtgärder för att hantera risker.
2	Finns, saknar delvis riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet). Saknar även åtgärder för att hantera risker.
3	Finns – bra genomförd.
4	Finns, 1/3 risker saknar beskrivning, saknar åtgärder för att hantera risker.
5	Finns, saknar Riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet). Saknar även åtgärder för att hantera risker.
2020	
6	Saknas
7	Saknas, finns text i riskanalysen men det är inga risker utan endast konsekvenser som beskrivs. Saknar delvis riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet) samt åtgärder.
8	Finns, saknar riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet).
9	Saknas. Finns text i riskanalysen men det är inga risker utan endast konsekvenser som beskrivs. Saknar delvis riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet) samt åtgärder och beskrivning.
10	Finns, saknar riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet). Saknar även åtgärder för att hantera risker.

Tabell 2. Redovisning av resultat av stickprovskontroll av genomförda riskanalyser i stadsbyggnadsprojekt 2020 och 2021.

Det är svårt att avgöra om huruvida riskanalyser har gjorts och dokumenterats på annat sätt än i projektstödvertyget. En djupare analys kommer genomföras inom ramen för internkontrollplan 2022.

Åtgärder

Implementeringen av projektstödvertyget är omfattande och kräver fortsatta stödinsatser till projektverksamhet och projektledare. Åtgärden är pågående och fortsätter under 2022.

Kontrollen indikerar att organisationen inte analyserar riskpåverkan (tid, ekonomi, kvalitet) samt att åtgärder kopplade till risken ej tagits fram. Som ytterligare åtgärd ska en rutin specifikt för riskanalys kopplat till projektverksamhet tas fram och implementeras i processen för samhällsbyggnadsprojekt.

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Granskningen har genomförts av totalt 144 exploateringsprojekt i portföljen för samhällsbyggnadsprojekt.

- 108 projekt har riskanalys,
- 36 projekt saknar riskanalys,
- 36 projekt har riskanalys som är genomförd under 2021,
- 69 projekt har riskanalys som är genomförd under 2020.

Stickprovskontroll har genomförts för fem projekt där riskanalys genomförts under 2021 och för fem projekt där riskanalys genomförts under 2020.

11. KS: Arbetsituation och negativ stress

En hög arbetsbelastning kan leda till negativ stress som i förlängningen leder till ohälsa. Kontroll har gjorts av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Resultatet av kontrollen visar på att det på övergripande nivå är relativt beständiga värden sett till föregående år vad gäller sjukfrånvaro likväl som nyckeltalen kopplat till arbetsituation och stress från medarbetarundersökningen. Det går dock att se större skillnader på avdelnings- och enhetsnivå.

Den ackumulerade sjukfrånvaron för perioden januari- till augusti 2021 för kommunledningskontoret ligger på 4,9 procent, varav 2,3 procentenheter är korttidssjukfrånvaro och 2,6 procentenheter är långtidssjukfrånvaro. Sjukfrånvaron följer ungefär samma kurva, om än något lägre, som för 2019 (det vill säga året innan pandemin bröt ut och de högre sjuktalen som det medförde under 2020). Det finns med andra ord en positiv utveckling vad gäller sjukfrånvaron, om än relativt liten.

För stadsbyggnadsförvaltningen är den ackumulerade sjukfrånvaron januari till augusti 2021 3,5 procent, varav 1,7 procentenheter är korttidssjukfrånvaro och 1,8 procentenheter är långtidssjukfrånvaro. Även här syns en positiv utveckling mot 2019.

Den årliga medarbetarundersökningen innehåller flera frågor som utforskar den upplevda arbetsituationen, vad gäller arbetsbelastning, stöd från chef och stress. Kommunledningskontorets totalindex för området arbetsituation är i år 76, vilket är samma värde som föregående år. Index för frågan om stress ("när stress förekommer i mitt arbete är det normalt på en nivå som är hanterbar för mig") är 73, att jämföra med 74 föregående år.

För stadsbyggnadsförvaltningen är totalindex för område arbetsituation 72 i jämförelse med 2020 då värdet var 73. Gällande fråga om upplevelse av stress är värdet detsamma som föregående år med ett index på 70.

Åtgärder

En löpande dialog mellan chef och medarbetare som syftar till att skapa förutsättningar för en hållbar arbetsituation och fånga upp tidiga signaler på ohälsa spelar en fortsatt avgörande roll för att förebygga stress och ohälsa. Analys kopplad till distans- och hybridarbets påverkan på upplevd arbetsituation och stress är även viktig framåt. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Kontrollen har genomförts genom analys av nyckeltal. De nyckeltal som har kontrollerats är sjukfrånvaro samt totalindex för området arbetsituation samt indexvärde för frågan om upplevd negativ stress från medarbetarundersökningen för kommunledningskontoret respektive stadsbyggnadsförvaltningen.

Att beakta vad gäller sjukfrånvaron är att vi utifrån sjukstatistiken inte kan särskilja arbetsrelaterad sjukfrånvaro i statistiken. Det som rapporteras är alltså den totala sjukfrånvaron uppdelad på lång- respektive korttidsfrånvaro, oavsett frånvarorsak.

12. KS: Rutiner för ärendeberedning

För att effektivt hantera en hög förändringstakt och aktiv styrning krävs en saklig, tydlig och kompetent beredning av ärenden i såväl förvaltningarna som hos nämnden. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att olagliga och felaktiga beslut fattas. Enligt internkontrollplanen ska kontroll göras av att det finns ändamålsenliga rutiner för ärendeberedningen som är kända och efterföljs.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Rutiner för ärendeberedningen är uppdaterade och tillgängliga på insidan. Kontrollmomentets övriga delar är ej genomförda under året på grund av hög arbetsbelastning i verksamheten till följd av hanteringen av pandemin.

Åtgärder

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022 med en ny mer ändamålsenlig metod.

Genomförd kontroll

Uppföljning av att rutiner för ärendeberedningen är uppdaterade och tillgängliga.

13. KS: Systematik för planering av utvecklingsinitiativ

När många utvecklingsinitiativ genomförs parallellt uppstår trängsel om resurser inom stödfunktioner och i mottagande verksamhet. Det medför en risk för förseningar i införanden. Konsekvensen blir ökade kostnader och förskjutningar i tidplanen med många ”ställtider”. Realisering av nyttor tar längre tid än planerat. Enligt internkontrollplanen ska systematik för att identifiera, resurssätta, budgetera och tidsplanera utvecklingsinitiativ i samband med verksamhetsplanering tas fram samt systematik för löpande uppföljning och omprioritering.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Det finns flera steg i kommunstyrelsens processer för planering och uppföljning som bidrar till att minska den identifierade risken.

I planeringsprocessen beskriver verksamheten förändrade förutsättningar och behov inklusive finansieringsbehov som ett underlag till kommande Mål och budget. I verksamhetsplaneringsarbetet finns rutiner för att identifiera och beskriva behov av olika typer av resurser. Här tydliggörs även ambitionsnivåer och övergripande prioriteringar.

Den ekonomiska uppföljningen och prognosarbetet möjliggör att vid behov justera budgeten utifrån nya förutsättningar eller beslut. Även verksamhetsplanen justeras i samband med delårsuppföljningar för att omhänderta tillkommande uppdrag. Genom

den löpande rapportering enligt kommunstyrelsens uppföljningsplan stämmer verksamheten av att rätt prioriteringar görs inom identifierade fokusområden.

Åtgärder

För att ytterligare stärka samordning mellan utvecklingsinitiativ kommer kommunstyrelsen att etablera ett project management office (PMO). Inga ytterligare åtgärder föreslås utifrån granskningen. Kontrollmomentet utgår ut kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Säkerställa systematik för att identifiera, resurssätta, budgetera och tidsplanera utvecklingsinitiativ i samband med verksamhetsplanering samt för löpande uppföljning och omprioritering.

14. KS: Samordning vid förskjutning av tidplaner

När många utvecklingsinitiativ genomförs parallellt uppstår trängsel om resurser inom stödfunktioner och i mottagande verksamhet. Det medför en risk för förseningar i införanden. Konsekvensen blir ökade kostnader och förskjutningar i tidplanen med många ”ställtider”. Realisering av nyttor tar längre tid än planerat. Kontroll har gjorts av att samordning sker inom portföljen av beslutade större digitaliseringsinitiativ vid förskjutning av tidplaner.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Genomförd kontroll visar att tidplaner i portföljen finns och att det sker en samordning mellan digitaliseringsinitiativ vid förändringar. Inom kommunstyrelsen finns en kommunövergripande portföljfunktion som ansvarar för metoder och stöd när det gäller prioritering och samordning.

Åtgärder

För att ytterligare stärka samordning mellan utvecklingsinitiativ kommer kommunstyrelsen att etablera ett project management office (PMO). Inga ytterligare åtgärder föreslås utifrån granskningen. Kontrollmomentet utgår ut kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Insamling av tidplaner för utvecklingsinitiativ och uppföljning av eventuella förskjutningar i tidplanerna. Intervjuer med projektledare, projektägare och i vissa fall projektgruppsdeltagare.

15. KS: Osäkerheter i planeringsunderlag

Om förutsättningarna för befolkningsutvecklingen förändras mycket blir det svårt att fånga verksamhetens behov av lokaler i tid. Det leder till felaktiga prioriteringar i markanvisningar och felplanering i lokalförsörjningen. Kontroll har gjorts av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen

tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Befolkningsprognosen har också detta år justerats i jämförelse med prognosen 2020. I lokalförsörjningsplaneringen har hänsyn tagits till justeringarna i prognosen. Det finns ett fortsatt behov av minska risken för felplanering i lokalförsörjningen till följd av osäkerheter i planeringsunderlag.

Åtgärder

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.

16. KS: Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt

Risk finns att exploateringsintäkter inte matchas mot kommande avskrivningskostnader och att utbyggnadskostnader inte kan verifieras. Enligt internkontrollplanen ska kontroll genomföras av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.

Resultat av kontroll

Granskningen är ej genomförd.

Under 2021 har inga projekt kvalitetssäkrats enligt den tidigare rutinen. På grund av att nya former för budgetbeslut samt ett nytt projekthanteringsverktyg (Antura) håller på att införas i verksamheten ska en ny rutin för kvalitetssäkring tas fram.

Den kvalitetssäkring som ändå genomförts har utgått från den tertialvisa prognosuppföljningen, avvikelserapportering och vid behov nya budgetbeslut.

Åtgärder

Den nya rutinen för kvalitetssäkring kommer att implementeras under första halvåret 2022. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Granskning ej genomförd.

17. KS: Inventering av anläggningsregister

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Enligt internkontrollplanen ska kontroll genomföras av att kommunstyrelsens anläggningsregister är inventerat och uppdaterat.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Inventeringsintyg har inkommit från samtliga nämnder och anläggningsregistret är uppdaterat i enlighet med detta.

Granskningen har inte kunnat genomföras i enlighet med avsedd metod på grund av pandemin. Inför 2022 föreslås en justerad metod för granskningen.

Åtgärder

Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022. Metoden justeras till att granska registreringen bakom ett antal (10) aktiveringar under året för att pröva om rätt avskrivningstid åsatts samt att kontrollen av underlag efterlevts vilket bedöms vara mer ändamålsenligt.

Genomförd kontroll

Uppföljning av att inventeringsintyg inkommit från samtliga nämnder och att anläggningsregistret är uppdaterat i enlighet med detta.

Redovisning av kontrollmoment från tidigare avrapporteringar

1. Regler för mutor, jäv och representation

Bristande kunskap om, eller respekt för, regler mot mutor och jäv samt för representation kan leda till oegentligheter. Genom att öka kunskapen och på det sättet motverka risk för korruption inom organisationen, påverkas tilltron bland kommunens medlemmar för att Uppsala kommuns processer och beslut inte påverkas på ett otillbörligt sätt. Kontroll har gjorts av kunskap hos kommunens förtroendevalda och chefer om regler mot mutor och jäv samt om de regler som gäller för representation.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Resultatet visar att kunskapen bland såväl förtroendevalda som medarbetare om regelverken är hög. Granskningen visar också att de flesta vet hur de ska agera om situationer som uppfattas som tveksamma skulle inträffa. Endast ett fåtal förtroendevalda och chefer känner till mutbrott eller försök till mutbrott och ännu färre har utsatts för mutförsök.

Mutor	Förtroendevalda		Chefer	
	2021	2020	2021	2020
Tillräcklig kunskap	91 %	95 %	96 %	96 %
Känner till mutbrott eller försök till mutbrott	2 %	3 %	0 %	1 %
Varit med om oklar situation	1 %	3 %	1 %	3 %
Någon har försökt att muta mig	0 %	1 %	0 %	0 %
Jäv	2021	2020	2021	2020
Tillräcklig kunskap	96 %	97 %	97 %	95 %
Känner till jäv som lett till påverkan	2 %	4 %	1 %	2 %
Varit med om oklar situation	5 %	6 %	0 %	0 %
Representation	2021	2020	2021	2020
Tillräcklig kunskap	79 %	81 %	93 %	94 %
Känner till brott mot representationsregler	3 %	2 %	2 %	4 %

Tabell 3. Resultat i enkät om mutor och jäv 2021 och 2020.

Jämfört med föregående års mätning noteras en något lägre kunskap avseende regler mot mutor och jäv samt regler för representation bland förtroendevalda. Målet är att samtliga förtroendevalda och medarbetare i Uppsala kommun ska ha tillräcklig kunskap inom området.

Åtgärder

Stöd till förtroendevalda och medarbetare finns. I samband med att den översyn av kommunens dokument som rör mutor och jäv blir klar, bör en informationsinsats göras för att informera om gällande regelverk samt om det interna stöd som finns att tillgå. Eftersom resultatet har varit stabilt i flera mätningar kommer enkäten inte att genomföras under 2022. Kontrollmomentet utgår ur kommunstyrelsens internkontrollplan 2022, men följs upp igen i internkontrollplanen 2023.

Genomförd kontroll

En webbenkät har genomförts bland alla chefer och förtroendevalda i Uppsala kommun. Svarefrekvensen är 41 procent för förtroendevalda (141 svar) och 71 procent för chefer (416 svar). Enkäten bestod av frågor om kunskaper och erfarenheter av mutor, jäv och representation utifrån innehållet i kommunens policy mot mutor samt policy för representation.

2. Kommunalt finansierad verksamhet

Risk finns att brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten. Kontroll har gjorts av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det finns tydliga strukturer och rutiner för hur nämnderna ska planera och följa upp kommunalt finansierad verksamhet. Några nämnder har etablerade arbetssätt medan andra nämnder inte har arbetat lika aktivt med detta tidigare. Fortsatt utvecklingspotential finns.

Kommunrevisionen lyfte i sin granskning 2020 fram följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. Detta bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.
- Kommunstyrelsen bör i sin översyn av uppföljning och insyn av privata utförare särskilt beakta de synpunkter som framförs i revisionsrapporten.

Kommunstyrelsen har förtydligat hur nämnderna förväntas arbeta enligt riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. I riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll, som reviderades i mars 2021, finns förtydliganden av vilka arbetsmoment som ska göras i

samband med planering respektive uppföljning. För tjänstepersoner har dessa riktlinjer ytterligare förtydligats i rutin för nämnders och bolags uppföljning och rutin för att följa upp avtal. I samband med årsbokslutet fick nämnderna även besvara särskilda frågor.

Kommunens jurister har i samråd med upphandlingsstaben, avdelningen för kvalitet och planering samt vård- och omsorgsförvaltningen tagit fram förtydliganden kring vad som avses med kommunalt finansierad verksamhet. Detta material utgår från Sveriges kommuners och regioners (SKR) rekommendationer och en tolkning av lagtexten för området. Information och stöd till nämnderna och förvaltningarna finns publicerat på kommunens intranät, [Planera och följa upp externa utförare](#).

I verksamhetsplanerna för 2021 har samtliga nämnder utifrån sina verksamheter beskrivit hur de avser att följa upp avtal, kvalitet och följsamhet till mål och riktlinjer inom sina ansvarsområden. Kommunstyrelsen bedömer att nämnderna har mött de krav för planering som finns i riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

I samband med årsbokslutet 2020 har flera nämnder inte rapporterat hur de har följt upp privata utförare eller om identifierade avvikelser har hanterats. Kommunstyrelsen bedömer att den förtydligade styrningen i riktlinjen som beslutades i oktober 2020 och den planering nämnderna har gjort i verksamhetsplanerna för 2021 kommer att få genomslag i samband med årsbokslutet 2021.

Åtgärder

Resultatet visar att fortsatt utvecklingspotential finns och att kontrollmomentet bör kvarstå ytterligare ett år. Stödande insatser från kommunledningskontoret behöver inför kommande år anpassas utifrån nämndernas olikheter och erfarenheter. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. Samtliga nämnders verksamhetsplaner för 2021 har granskats i syfte att bedöma hur nämnderna har beskrivit hur de avser att följa upp den kommunalt finansierade verksamheten med fokus på privata utförare. En sammanställning har även gjorts av nämndernas årsredovisning för 2020 avseende uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

3. Otillåten påverkan

Det finns risk för att förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som kan leda till att odemokratiska beslut fattas och att verksamhet påverkas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen. Kontroll har gjorts av att kommunens förtroende, verksamhet och beslut inte påverkas på ett otillbörligt sätt genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Resultatet visar att väldigt få chefer och förtroendevalda känner till fall av otillåten påverkan. Det råder dock nolltolerans inom området och det finns behov av att fortsätta stärka kunskapen.

Otillåten påverkan handlar inte bara om konsekvensen av ett hot eller trakasserier mot en enskild person, utan ett hot eller trakasserier som också påverkar samhällets funktioner och utgör ett demokratiproblem. All otillåten påverkan är lika allvarlig oavsett vilken form den tar sig.

Genomförd undersökning visar att endast ett fåtal förtroendevalda och chefer i Uppsala kommun har kännedom om fall av otillåten påverkan som har lett till att kommunens beslut eller myndighetsutövning har påverkats.

	Förtroendevalda	Chefer
Kännedom om fall av otillåten påverkan som lett till att kommunens beslut eller myndighetsutövning påverkats.	2 %	0,2 %

Tabell 4. Resultat i enkät om otillåten påverkan 2021.

Ett framgångsrikt arbete mot otillåten påverkan behöver inkludera alla delar av organisationen. Ett högt säkerhetsmedvetande, god kunskap om riskerna och tydliga rutiner kan minimera sannolikheten för att bli utsatt.

Åtgärder

Arbetet för att förebygga otillåten påverkan kommer att lyftas vid utbildningsinsatser inför valet avseende hantering av hot och våld. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022 med en ny metod.

Genomförd kontroll

En webbenkät har genomförts bland alla chefer och förtroendevalda i Uppsala kommun. Svarsfrekvensen är 41 procent för förtroendevalda (141 svar) och 71 procent för chefer (416 svar). Enkäten innehöll en fråga om kännedom om fall av otillåten påverkan som lett till att kommunens beslut eller myndighetsutövning har påverkats.

4. Felaktiga löneutbetalningar

Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Felaktiga löner är negativt ur arbetsgivarperspektivet då medarbetare får minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare. Dessutom uppstår merkostnader för extrautbetalningar, felaktiga löneskulder och merarbete för både chefer och medarbetare inom löneverksamheten. Kontroll har gjorts av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Kontrollen visar på ett fåtal felregistreringar, men inte av omfattande slag.

Signal- och bevakningslistor ska åtgärdas inför varje löneutbetalning. De felregistreringar som noteras vid kontrollerna ska tas upp i samband med dialogmöte

inom lönefunktionen, och är en del av enhetens löpande kvalitetsarbetet. Om någon verksamhet sticker ut med många ärenden och/eller korrigeringar, ska lönefunktionen ta kontakt för eventuella gemensamma åtgärder. Vid återkommande fel eller problem hos flera verksamheter, ska lönefunktionen se över vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att förenkla för användarna, exempelvis genom tydligare information på Insidan eller i Supportportalen. Det ska vara lätt att göra rätt. Utöver det erbjuds utbildningar där förvaltningarnas chefer och administratörer kan få hjälp med sina ärenden.

Åtgärder

Det löpande kvalitetsarbete fortsätter att utvecklas inom ramen för kommunstyrelsens grunduppdrag. Inga ytterligare åtgärder föreslås med anledning av granskningen. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Ett stickprov om 50 underlag har tagits från kommunens systemstöd för registrering av anställning och jämförts med uppgifter i personalhanteringssystemet för att fånga upp eventuella avvikelser. Kontrollen genomförs två gånger per år, i februari och augusti.

Mätning och analys av skulder och korrigeringsärenden sker månadsvis och sammanställs halvårsvis i syfte att fånga upp avvikelser och minska antalet felaktigheter.

5. Säkerhetsklassificerad information

På grund av ökad digital lagring av information (till exempel i molntjänster) finns en risk att brister i informationssäkerheten uppstår. Det kan leda till att kommunen inte kan använda information, att känslig information sprids, att kommunen tvingas betala skadestånd och att förtroendet för kommunen skadas.

Kommunens digitala information behöver klassas ur ett säkerhetsperspektiv. Säkerhetsklassning görs för att säkerställa att information får en lämplig skyddsnivå i överensstämmelse med dess betydelse för Uppsala kommun. Klassning sker utifrån krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. I enlighet med internkontrollplanen har kontroll gjorts av att information i kommunens IT-system är säkerhetsklassificerad.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Kommunens IT-system är grupperade i olika förvaltningsobjekt (PM3) utifrån de funktioner som stöds. Informationssäkerhetsarbetet ska ske systematiskt som en del i förvaltningsarbetet i objekten. Arbetet med informationssäkerhet i objekten har tagit kliv i en positiv riktning. Samtliga publicerade objektplaner inkluderar såväl mål som aktiviteter för informationssäkerhet. Aktiviteterna innebär bland annat att genomföra och revidera informationssäkerhetsklassificering, se över personuppgiftsbiträdesavtal samt att identifiera informationsägare. Detta ger signal om att en systematik håller på att etableras samtidigt som det tagit lång tid och det återstår fortfarande mycket arbete innan arbetet får effekt.

Informationssäkerhetsklassning av kommunens IT-system dokumenteras i två olika verktyg, SKR KLASSA och Systemöversikten. SKR KLASSA har sedan hösten 2020 placerats i ett objekt och verktyget förvaltas nu löpande med fokus på struktur och åtkomsthantering. En ny version av SKR KLASSA, med utökad funktionalitet och möjlighet till drift i egen miljö, beräknas vara tillgänglig under våren 2021. Detta kommer att föranleda behov av utbildningsinsatser och eventuell bedömning av former för drift utifrån skyddsvärdet i den information som lagras i SKR KLASSA.

Arbetet med modell och styrdokument för informationssäkerhetsklassning ur ett bredare perspektiv pågår och sker i nära samverkan med informationsförvaltning och informationsarkitekt. Utvecklingen är nära kopplad till arbetet med digital arbetsplats och kommande initiativ kring dokumenthantering.

Liksom tidigare konstaterats så ger Systemöversikten begränsade möjligheter att följa upp progressen i arbetet med informationssäkerhetsklassning per system och objekt. Detta och att arbetet med informationssäkerhet i objekten går in i ett nytt skede gör att kontrollmomenten för informationssäkerhet bör omformuleras i internkontrollplan 2022 och riktas både mot objekt och verksamhet.

Åtgärder

För att ytterligare förbättra kvaliteten i arbetet inom objektsverksamheten kommer dialog att föras med objektens förvaltningsorganisation vid utformning av aktiviteter med avseende på informationssäkerhet i objektplaner 2022. Underlag från uppföljning av objektplaner kommer att begäras in och utvärdera som en del av delårsuppföljning per augusti av internkontrollplanen. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts genom systemöversikten av att alla IT-system är informationsklassade med avseende på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Uppföljning har även gjorts av genomförda åtgärder för att stärka arbetet med informationssäkerhet i kommunens IT-förvaltning.

6. Hantering av informationssäkerhet

På grund av ökad digital lagring av information (till exempel i molntjänster) finns en risk att brister i informationssäkerheten uppstår. Det kan leda till att kommunen inte kan använda information, att känslig information sprids, att kommunen tvingas betala skadestånd och tappar förtroende. Kontroll har gjorts av att informationssäkerhet hanteras i enlighet med anvisning för informationssäkerhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Det kvarstår fortfarande behov av en större insats för att skapa en systematisk riskhantering inom ordinarie förvaltningsarbete av kommunens IT-system.

IT i Uppsala kommun är grupperat i olika förvaltningsobjekt utifrån de funktioner som stöds. Informationssäkerhetsarbetet ska ske systematiskt som en del i förvaltningsarbetet i objekten.

Kontrollen visar att samtliga objektplaner innehåller aktiviteter för informationssäkerhet. De aktiviteter som redovisas avser i första hand informationssäkerhetsklassning i SKR:s verktyg KLASSA samt de handlingsplaner som genereras utifrån verktyget. Generellt saknas aktiviteter som avser riskhantering vilket i sig inte behöver betyda att det inte genomförs sådana aktiviteter.

I samband med föregående års uppföljning av kontrollmomentet beslutades om utveckling av kommunens förvaltningsmodell för IT-system (pm3) för att på ett tydligare sätt beskriva hur informationssäkerhet, riskhantering och intern styrning och kontroll ska omhändertas inom objektverksamheten. I detta har dock inte skett någon progress under året då arbetssättet för modellutveckling av pm3 varit oklar inom ramen för IT-styrningen. Detta har också skapat hinder för hur tyngdpunkten i uppföljningen ska förskjutas mot verksamheten snarare än IT-stödet.

Aktiviteten att stärka förmågan för strategiskt arbete inom IT-säkerhet har försenats. En rekrytering av en strateg inom IT-säkerhet har påbörjats och beräknas avslutas under hösten 2021.

Åtgärder

Utöver redan pågående åtgärder behöver verksamheternas ansvar med avseende på informationstillgångar tydliggöras vilket ska vara klart under 2022. Ett obligatoriskt kontrollmoment har tagits fram inom området för alla nämnder och bolag att hantera i sina respektive internkontrollplaner 2022. Kontrollmomentet fortsätter även att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Granskning av uppföljningsrapporter och förvaltningsplaner. Kontroll av att relevant riskbedömning är gjord och att nödvändiga utvecklingsinsatser pågår eller är planerade.

7. Utveckling av informationshantering

Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister. Kontroll har gjorts av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Ett gediget förstudiearbete har genomförts som ger en god lägesbild, beskrivning av utmaningar samt rekommendationer för vidare utveckling av området.

Under 2020 genomfördes en förstudie som undersökte möjligheten för Uppsala kommun att etablera en mer systematisk informationsförvaltning. Förstudien beskriver att det i dagsläget råder en splittrad bild av hur informationsförvaltningen i Uppsala kommun fungerar. Det varierar kraftigt mellan olika delar av organisationen. Det saknas en gemensam eller tydlig uppfattning om vad informationsförvaltning är eller när informationsförvaltningen fungerar på ett bra sätt. Det är vanligt att

medarbetare i kommunen inte känner till de externa och interna regler som gäller för informationsförvaltningen eller hur de som individer ska agera för att följa dessa regler.

Förstudien resulterade i slutsatsen att det är lämpligt och önskvärt att gå mot en mer systematisk informationsförvaltning för att säkra en positiv utveckling över tid. Vidare att det är lämpligt att luta sig mot standarden ISO 30300 Ledningssystem för verksamhetsinformation. Förstudien producerade ett antal rekommendationer som nu ligger till grund för det pågående arbetet att etablera en mer systematisk informationsförvaltning. I dagsläget ligger fokus på att etablera informationsägarskap och att forma en central samverkansfunktion som ska fortsätta etablera arbetsätt för den systematiska informationsförvaltningen.

Åtgärder

Arbete fortlöper med att genomföra de rekommendationer som presenterades i förstudien. Inga ytterligare åtgärder föreslås. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Kontrollen har genomförts genom närvaro i, och bedömning av, relevanta utvecklingsinitiativ.

8. Sökning och återsökning av statsbidrag

Det finns en risk att berörda nämnder inte söker eller återsöker de statsbidrag som de är berättigade till. Det leder till att kommunen går miste om stora belopp. Kontroll har gjorts av att berörda nämnder har återsökt de statsbidrag som kommunen har rätt till. Kontroll har även gjorts av att berörda nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Rutiner finns för arbetet och en jämförelse med andra jämförbara kommuner visar inte på några stora avvikelser.

De förvaltningar som har flest statsbidrag att ansöka om har framtagna rutiner gällande detta arbete. Även en kommunövergripande rutin för riktade statsbidrag och EU-bidrag är framtagen som finns publicerad på Insidan.

Utfallet för åren 2016–2020 av riktade statsbidrag på helheten motsvarar vad kommunen kan förvänta sig i relation till andra jämförbara kommuner. Det finns avvikelser i olika riktning inom delområden. Dessa känner verksamheterna i allt väsentligt till och kan förklara. Uppföljningen leder till relevanta frågor och samtal som stöttar förvaltningarnas fortsatta arbete.

I enlighet med kommunstyrelsens uppföljningsplan kommer arbetet med nämndmålet om att säkerställa att kommunen identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag och eu-medel som ligger i linje med kommunens mål, att redovisas i kommunstyrelsen i oktober 2021.

Åtgärder

Inga ytterligare åtgärder behöver vidtas. I den kommunövergripande rutinen för hantering av riktade statsbidrag och EU-bidrag finns en funktion inom stab ekonomi som årligen kommer att följa upp och analysera kommunhelheten. Detta är en fortsatt utveckling av uppföljning av statsbidrag som även kan stimulera till än bättre analyser och dialoger inom respektive förvaltning. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Genomgång av sammanställt material som är framtaget för redovisning av nämndmålet N1.3 Säkerställa att kommunen identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag och eu-medel som ligger i linje med kommunens mål.

Dialog med ekonomichefer för utbildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen och överförmyndarförvaltningen. De är utvalda utifrån att dessa förvaltningar är de som har flest statsbidrag att ansöka.

Kontroll har gjorts av sammanställt material av riktade statsbidrag utdrag från SCB räkenskapssammandrag för åren 2015–2020. En jämförelse med andra jämförbara kommuner av utbetalda riktade statsbidrag. Kontroll av övergripande rutin.

9. KS: Regler för mutor, jäv och representation

Bristande kunskap om, eller respekt för, regler mot mutor och jäv samt för representation kan leda till oegentligheter. Genom att öka kunskapen och på det sättet motverka risk för korruption inom organisationen, påverkas tilltron bland kommunens medlemmar för att Uppsala kommuns processer och beslut inte påverkas på ett otillbörligt sätt. Kontroll har genomförts av kunskap hos förtroendevalda i kommunstyrelsen och chefer inom kommunstyrelsens förvaltningar om regler mot mutor och jäv samt om de regler som gäller för representation.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Kunskapen om regelverken är hög bland både förtroendevalda och chefer.

Resultatet visar att kunskapen bland såväl förtroendevalda i kommunstyrelsen som chefer på kommunledningskontoret och i stadsbyggnadsförvaltningen står sig väl mot övriga förtroendevalda och chefer inom Uppsala kommun.

Granskningen visar också att de flesta vet hur de ska agera om situationer som uppfattas som tveksamma skulle inträffa. Endast ett fåtal förtroendevalda känner till mutbrott eller försök till mutbrott. När det gäller jäv har ett fåtal upplevt oklara situationer där materialet visar att situationen klarats ut. Kunskapen om representation tycks vara något lägre för kommunstyrelsens förtroendevalda än övriga förtroendevalda och kännedomen om brott mot representationsreglerna tycks också vara något större både bland förtroendevalda och chefer. Målet är att samtliga förtroendevalda och medarbetare ska ha tillräcklig kunskap inom området.

Resultat 2021 Mutor	Förtroendevalda		Chefer	
	KS	Totalt	KLK/SBF	Totalt
Tillräcklig kunskap	100 %	91 %	99 %	96 %
Känner till mutbrott eller försök till mutbrott	8 %	2 %	0 %	0 %
Varit med om oklar situation	0 %	1 %	2 %	1 %
Någon har försökt att muta mig	0 %	0 %	1 %	0 %
Jäv				
Tillräcklig kunskap	100 %	96 %	98 %	97 %
Känner till jäv som lett till påverkan	0 %	2 %	4 %	1 %
Varit med om oklar situation	17 %	5 %	1 %	0 %
Representation				
Tillräcklig kunskap	75 %	79 %	93 %	93 %
Känner till brott mot representationsregler	8 %	3 %	5 %	2 %

Tabell 5. Resultat i enkät om mutor och jäv 2021 för kommunstyrelsen, kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

Åtgärder

Stöd till förtroendevalda och medarbetare finns inklusive kanal att anmäla misstankar om mutor, jäv eller tjänstefel. I samband med att den översyn av kommunens dokument som rör mutor och jäv blir klar, bör en informationsinsats göras för att informera om gällande regelverk samt om det interna stöd som finns att tillgå. Kontrollmomentet utgår ur kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

En webbenkät har genomförts bland alla chefer och förtroendevalda i Uppsala kommun. Vad gäller kommunstyrelsens förtroendevalda och chefer är svarsfrekvensen 46 procent för förtroendevalda och 76 procent för chefer. Enkäten bestod av frågor om kunskaper och erfarenheter av mutor, jäv och representation utifrån innehållet i kommunens policy mot mutor samt policy för representation.

10. KS: Avtalsenlig fakturering

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll har gjorts av attestflödet och att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark och exploateringsverksamheten.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Avrop av konsulttjänster av olika slag är omfattande inom stadsbyggnadsverksamheten och omfattar stora värden. Genomförd stickprovsgranskning visar inte på några stora brister.

För 19 av 22 fakturor i stickprovsurvalet framkom inga avvikelser. För 3 av fakturorna fanns brister i form av att specifikationen antingen saknade period för utfört arbete eller inte specificerade vilket arbete som utförts. Inga avvikelser framkom i granskningen vad gäller totalt fakturerad tid per konsult.

Åtgärder

Även om genomförd stickprovsgranskning inte visar på några stora brister, finns anledning att kontinuerligt informera och utbilda beställare och granskare av leverantörsfakturer om vikten av en god uppföljning av utfört arbete samt vikten av god intern kontroll och dokumentation. En utbildning planeras våren 2022. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Under perioden januari till april 2021 har 784 fakturer avseende konsultkostnader bokförts inom mark- och exploateringsverksamheten. Av dessa har ett urval på 22 fakturer granskats. Kontrollen har fokuserat på specifikation av vilket arbete som utförts samt nedlagd tid per konsult.

11. KS: Registrering i diariet

Brister i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan leda till svårigheter att hitta information bakåt i tiden vilket i sin tur kan leda till lagbrott, förtroendeskada och ineffektiv intern utveckling. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Kontrollen visar inte på några anmärkningar på diarieföring av inkommande epost eller några större avvikelser i registreringen av handlingar.

Genomgången av registrerade ärenden visar inte på några större avvikelser bland kommunstyrelsens ärenden när det gäller tydlighet i rubriceringen eller att sekretessbelagda uppgifter eller personuppgifter utifrån GDPR finns i namnet.

Kontrollen av att handlingar som inkommer via e-post har registrerats enligt regelverket visar inget anmärkningsvärt.

Åtgärder

Fortsatt arbete med utbildning och uppföljning via registraturen. Inga ytterligare åtgärder föreslås med anledning av granskningen. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

12 handläggare på kommunledningskontoret valdes slumpmässigt ut och informerades om granskningen. Handläggarnas epostloggar och inkommande mejl för måndagen 23 augusti granskades för att se att allmänna handlingar har diarieförts. En genomgång har även gjorts av diariet under september månad.

12. KS: Ärenden som ligger öppna för länge

Om avslutade ärenden inte stängs i ärendehanteringssystemet finns en risk för att ärenden ligger öppna för länge och ökar i mängd. Detta medför svårigheter med att

hitta handlingar och följa ett ärende över tid vilket försvårar för insyn och eget arbete. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens har ökat under det senaste året.

Kontrollen visar på 9332 öppna ärenden för kommunstyrelsen i september 2021. Det är en ökning med cirka 15 procent jämfört med motsvarande period 2020 då antalet öppna ärenden var 8101.

Huvudanledningen till ökningen är bemanningsprincipen om arbete hemifrån i största möjliga mån. För att avsluta ärenden krävs närvaro på plats, och bemanningen på plats har prioriterats till posthanteringen.

Det finns även en risk att införandet av det nya ärendehanteringssystemet (DHS) under 2019 har påverkat antalet öppna ärenden då handläggare dels är osäkra på vem som ansvarar för att avsluta, dels inte vet hur de tekniskt gör det i systemet.

Åtgärder

Aktivt arbete för att avsluta ärenden pågår och nya rutiner för olika ärendetyper finns framtagna. I höst får teamet som arbetar med kommunstyrelsens ärenden förstärkning av en timanställd resurs som bland annat kommer att arbeta med att stänga ärenden. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022.

Genomförd kontroll

Uppföljning har gjorts av antalet öppna ärenden i början av september 2021 (2 september) jämfört med 2020 (1 september). I statistiken ingår alla kommunstyrelsens ärenden.

Kommunstyrelsen

Datum:
2021-11-25

Diarienummer:
KSN-2021-03027

Handläggare:
Susanne Angemo, Eva-Lena Laier

Internkontrollplan 2022

och analys enligt reglemente 2021

För kommunstyrelsen

Ett redovisande och aktiverande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om den 15 december 2021

Analys av årets internkontroll och plan för kommande år

I reglemente för intern kontroll i Uppsala kommun och kommunens helägda bolag beskrivs hur arbetet med den interna kontrollen ska struktureras och rapporteras till kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret.

Enligt reglementet ska nämnder och bolagsstyrelser årligen lämna in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll till kommunstyrelsen. Analysen ska användas för utveckling av den interna kontrollen inom nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsområden. Den används också för utveckling på kommunövergripande nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska årligen upprätta en internkontrollplan. Planen ska vara ett stöd i styrningen av verksamheten och ett hjälpmedel för att nå verksamhetsmålen. Planen ska försäkra att:

- verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt,
- den finansiella rapporteringen och information om verksamheten är tillförlitlig,
- verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Internkontrollplanen beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i riskanalysen. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Resultatet av uppföljningen redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Efterlevnad av riktlinje och analys av funktionalitet

Kommunstyrelsen använder styrdokument som en medveten åtgärd för att styra kommunens verksamhet i önskvärd riktning. Mål och budget innehåller en förteckning över styrdokument beslutade av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Kommunledningskontoret beslutar om rutiner och vägledningar som i många fall gäller för hela kommunorganisationen. Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen beslutar även om rutiner och vägledningar för den egna verksamheten.

Styrdokument för intern kontroll

Kommunstyrelsen har beslutat om riktlinje för riskhantering och riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt internkontroll. Riktlinjerna gäller hela kommunen. Kommunledningskontoret har beslutat om rutin för riskhantering och vägledning för arbetet med intern kontroll. Även dessa styrdokument gäller hela kommunen. Det finns också rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen.

Styrdokumenterna för intern kontroll bedöms vara funktionella och ge goda förutsättningar för arbetet med intern kontroll i den egna nämnden och övriga kommunen. Styrdokumenterna går igenom årligen för att avgöra om något styrdokument behöver revideras. Under året har riktlinjen för riskhantering och riktlinjen för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt internkontroll reviderats i enlighet med att processen för planering och uppföljning har utvecklats under de senaste åren.

Aktiverande styrdokument

Aktiverande styrdokument följs upp årligen i uppföljningen av program och planer. Varje år görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer

sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt öka möjligheten till tydliga prioriteringar.

Normerande styrdokument

En modell för att löpande följa upp kommungemensamma normerande styrdokument ska tas fram. Uppföljningens syfte är att säkerställa att nämnder och bolagsstyrelser arbetar enligt gällande policyer och riktlinjer samt att dessa är ändamålsenliga och styr och stödjer arbetet i rätt riktning. Som ett första steg har ett systematiskt arbetssätt för att bedöma styrdokumentens aktualitet och relevans implementerats under året.

Organisation och ansvar för arbetet med intern kontroll

Kommunstyrelsens ansvar för intern kontroll är tudelat. Dels har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen. Dels har kommunstyrelsen i sin egenskap av en nämnd bland andra, ansvar för den interna kontrollen inom sitt eget verksamhetsområde. Kommunstyrelsen har genomfört en riskanalys inför framtagandet av verksamhetsplan och internkontrollplan för 2022.

Kommunövergripande arbete

En del av det övergripande ansvaret utgörs av kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt kommunallagen. Mål- och budgetprocessen inklusive delårs- och årsbokslut, budget och budgetuppföljning samt framtagande av verksamhets- och affärsplaner är delar av kommunstyrelsens arbete med att hantera uppsiktsplikten. Här ingår också kraven på att nämnderna ska lämna in sina internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll samt månadsrapporteringen till kommunstyrelsens arbetsutskott. Kommunledningskontoret går på kommunstyrelsens uppdrag igenom riskregister, verksamhetsplaner och internkontrollplaner.

För att utveckla och kvalitetssäkra det kommunövergripande arbetet finns en utsedd handläggare med kommunövergripande ansvar. Resultatet av arbetet på kommunövergripande nivå rapporteras årligen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i årsredovisningen.

Intern kontroll inom kommunstyrelsens verksamhet

För arbetet med kommunstyrelsens egen interna kontroll finns en utsedd handläggare. Handläggaren samordnar arbetet med riskanalys, att ta fram kontrollmoment och internkontrollplan liksom att följa upp internkontrollplanen.

Kommunstyrelsen kan rekommendera eller besluta om obligatoriska kontrollmoment för enskilda, flera eller samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner. Kommunstyrelsen kan även besluta om kommunövergripande kontrollmoment i den egna internkontrollplanen som innebär kontroller inom en nämnds eller bolagsstyrelses ansvarsområde, exempelvis inom ekonomi, HR och jämställdhet.

Arbetet med intern kontroll är dock inte begränsat till internkontrollplanen. Den interna kontrollen sker tvärtom till största del utanför det som beskrivs i internkontrollplanen och omfattar alla de "ordning- och redabevärande åtgärder" som ska göra att arbetet leder mot uppsatta mål.

Kommunstyrelsen och kommunledningskontoret har normerande och stödjande roller. Normering innebär att identifiera behov av, utveckla, implementera och revidera normer för hur olika saker ska gå till i kommunkoncernen. Det kan till exempel handla om att ta fram riktlinjer, rutiner och processer och att se till att dessa tillämpas. Kommunledningskontoret tillämpar stora delar av den normerande styrningen åt förvaltningarna genom verksamhetsnära stöd. Kommunledningskontoret ger även stöd inom olika expertområden, såsom redovisning, kvalitetsarbete och juridik.

Ansvariga chefer och handläggare på förvaltningarna

Förutom de ansvariga handläggarna för arbetet med intern kontroll finns följande funktioner som arbetar med den interna kontrollen för kommunstyrelsens räkning:

- Ansvarig chef för kommunstyrelsens arbete med intern kontroll.
- Medarbetare ansvariga för kontrollmoment i internkontrollplanen.
- Ansvariga chefer och handläggare för kommunstyrelsens uppsiktsplikt inom mål- och budgetprocess, delårs- och årsbokslut, framtagande av verksamhets- och affärsplaner, genomgång av riskregister, verksamhetsplaner, internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, månadsrapportering samt resultatdialoger.

Ansvar för löpande intern kontroll i verksamheten följer ordinarie verksamhetsansvar.

Utveckling av intern kontroll

Kommunstyrelsen arbetar långsiktigt med att utveckla den interna kontrollen både på kommunövergripande nivå och för kommunstyrelsens egna verksamhetsområden. Utvecklingsarbetet fokuserar under 2022:

- översyn av kommunens reglemente för intern kontroll,
- analys och utvärdering av system och rutiner för intern kontroll,
- ytterligare samarbete över nämnd- och bolagsstyrelsegränserna i arbetet med intern kontroll,
- utveckling och tillgängliggörande av det kommungemensamma ledningssystemet, samt
- fortsatt utveckling av kontrollmiljö, kunskap om intern kontroll och systematik för löpande riskhantering inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Begrepp som används i internkontrollplanen

Kontrollområde	Områden som det ska finnas kontrollmoment inom. Det finns fyra kontrollområden: <ul style="list-style-type: none"> - Kontroller av system och rutiner - Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut - Finansiell kontroll - Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv
Riskbeskrivning	Beskrivning av den risk som ligger till grund för kontrollmomentet. Hämtas från riskregistret.
Kontrollmoment	Konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera riskerna. Kontrollmomenten kan antingen vara förebyggande eller upptäckande och korrigerande. Förebyggande kontrollmoment är åtgärder för att undvika att brister uppstår. Upptäckande och korrigerande kontrollmoment hjälper nämnden/bolagsstyrelsen att se om riskerna har lett till de händelser som kan befaras och visar på vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma tillrätta med bristerna.
Kontrollmetod	Beskrivning av hur, när och hur frekvent kontrollmomentet ska genomföras.
Tidpunkt för rapportering	Tidpunkt då kontrollmomentet ska rapporteras till nämnd/bolagsstyrelsen.

Tabell 1. Begrepp som används i internkontrollplanen.

Risker och kontrollmoment

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att utse kontrollansvarig för respektive kontrollmoment.

Kommunövergripande kontrollmoment

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.	Kunskapshöjande insatser genom information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt.	Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.	Uppföljning av hur arbetet med krisberedskap inom kommunens förvaltningar och bolag utvecklas i samverkan med andra utifrån gällande styrningar och genom lärdomar av hantering av händelser och efter övningar. Enkät till förvaltningar och bolag. Uppföljning av indikatorer, samverkan och omvärldsbevakning inom området.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner	Om det finns brister i kommunens informationssäkerhet finns risk för informationsförlust, att digitaliseringen	Kontroll av att information i IT-system är säkerhetsklassificerad.	Kontroll genom systemöversikten av att alla IT-system är informationsklassade med avseende på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.	Apriluppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	försvåras och bristande informations säkerhet.	Kontroll av att förvaltningsobjekten hanterar informations säkerhet i enlighet med anvisning för informations säkerhet samt GDPR.	Granskning av uppföljningsrapporter och förvaltningsplaner. Kontroll av att relevant riskbedömning är gjord och att nödvändiga utvecklingsinsatser pågår eller är planerade.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	Kontroll av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.	Apriluppföljning
Kontroll av system och rutiner	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	Kontroll av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.	Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på kunskapsbrist i hanteringen av lönesystemet eller på felaktiga arbetssätt i löneprocessen. Mätning sker halvårsvis och analys månadsvis.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informations säkerhetsbrister.	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	Kontroll att systemöversikten/systemkartan är kvalitetssäkrad och anger beroenden och integrationer.	Augustiuppföljning
Kontroll av efterlevnad av	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar	Kontroll av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit	Enkät om kännedom och hantering av klimatförändringar.	Apriluppföljning, årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
regler, policyer och beslut	och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt.	åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.		
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlings-gränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Augustiuppföljning Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för	Kontroll att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.	Fråga till nämnder i samband med årsbokslut.	Apriluppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.			
Finansiell kontroll	Kommunen kan gå miste om statliga medel.	Kontroll av att kommunens nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.	Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarade summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.	Årsbokslut
		Kontroll av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.	Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.	Årsbokslut
Finansiell kontroll	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	Kontroll av att granskningen av leverantörsfakturor i ekonomisystemet fungerar.	Alla leverantörsfakturor över 200 000 kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.	Årsbokslut
		Kontroll av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Årsbokslut
		Kontroll av att kundfakturerings sker med korrekt periodisering av intäkter.	Stickprov av fakturor över 200 000 kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
		Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.	Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts: 1) aktiverbar utgift 2) rätt åsatt ekonomisk livslängd	Årsbokslut
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att granskningen av representationsfakturer i ekonomisystemet fungerar.	Samtliga representationsfakturer kontrolleras efter sluttest, avseende att syfte och deltagare angivits, att policy efterlevts samt att eventuellt program bifogats. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollen fungerar.	Årsbokslut

Tabell 2: Kommunstyrelsens kommunövergripande kontrollmoment 2022.

Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.	Kontroll av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.	Stickprov av projekt. Uppföljning av dokumentation av genomförda riskanalyser.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner	Negativ stress till följd av hög arbetsbelastning.	Kontroll av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Analys av utvalda nyckeltal.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat inom kommunstyrelsens förvaltningar. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	Apriluppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om det finns brister i ärendebereidningen uppstår risk för att beslut fattas på underlag som inte uppfyller lagkrav eller har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut.	Kontroll av rutiner för ärendebereidningen.	Kontroll av att rutinerna är uppdaterade och finns tillgängliga på Insidan. Kontroll av att rutinerna är ändamålsenliga, kända och att de efterföljs.	Årsbokslut
		Kontroll av formalia och kvalitet i ärenden till kommunstyrelsens ordförandeberedning och kommunstyrelsens arbetsutskott.	Uppföljning av ärenden som på formella grunder återremitteras från kommunstyrelsens ordförandeberedning eller kommunstyrelsens arbetsutskott eller utifrån kvalitetsbrister skrivs om efter	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
			godkännande i ärendeberednings-gruppen på kommunledningskontoret.	
Kontroll av system och rutiner	Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn, överensstämmande med innehåll?	Apriluppföljning
		Kontroll av att KS ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.	Uppföljning och analys av hur andelen öppna ärenden utvecklas över tid.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Förändringar i påverkansfaktorer såsom befolkningsprognos, geografisk utbyggnadsordning, takt i nybyggnad av bostäder, intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU eller att kommunikationen i kommunkoncernen brister kan leda till felplanering i lokalförsörjningen. Det resulterar i överskott eller underskott av social infrastruktur vilket påverkar kärnverksamheten och medborgare negativt.	Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.	Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner	Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördyrade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra	Kontroll av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att	Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	markförhållanden, överprövningar av tilldelnings- och myndighetsbeslut, materialbrist, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.	analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.	tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.	
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i kännedom och kunskap om styrdokument inom kommunikationsområdet kan leda till alltför olika eller felaktiga arbetssätt i det verksamhetsnära kommunikationsstödet. Det leder till ökad risk för felaktigheter eller lagbrott samt skada förtroendet för Uppsala kommun.	Säkerställa implementering av policyer, riktlinjer, rutiner och vägledningar som berör kommunikationsområdet.	Genomföra informationsinsatser för nya och befintliga medarbetare. Uppföljande enkät kring kännedom.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	Kontroll att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning. 1. Att beslut fattas av utsedd delegat. 2. Att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.	För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Finansiell kontroll	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och utbyggnadskostnader kan inte verifieras.	Kontroll av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.	Uppföljning genom stickprov av ett antal projekt som rapporterats som kvalitetssäkrade. Uppföljning av formen för den tertialvisa ekonomiska uppföljningen av samtliga projekt.	Årsbokslut
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.	Stickprov. Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster.	Apriluppföljning

Tabell 3: Kommunstyrelsens kontrollmoment 2022 i den egna verksamheten.

Bilaga 3 Riskanalys kommunstyrelsens internkontrollplan 2022

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde
Otillräcklig klimat-anpassning	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt. Genom att identifiera och analysera möjliga konsekvenser av klimatförändringarna och vidta förebyggande åtgärder kan risken minska.	3	4	12
Påverkans-operationer	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen. Genom proaktiva säkerhetsfrämjande åtgärder kan risknivån minska. Kommunen behöver säkerställa en öppen och tillitsbaserad kultur där medarbetare och förtroendevalda vågar anmäla oegentligheter.	3	4	12
Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner	Förändringar i påverkansfaktorer såsom befolkningsprognos, geografisk utbyggnadsordning, takt i nybyggnad av bostäder, intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU eller att kommunikationen i kommunkoncernen brister kan leda till felplanering i lokalförsörjningen. Det resulterar i överskott eller underskott av social infrastruktur vilket påverkar kärnverksamheten och medborgare negativt. Rutiner behöver utvecklas för att förtydliga osäkerheter i befolkningsprognosen och att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.	3	3	9
Brister i krisberedskap	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishantering. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt. Genom att utveckla kommunens krisberedskap i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället kan risken minska. Utbildning och övning är viktigt delar i arbetet.	2	4	8

Brister i informations-säkerhet	På grund av ökad digital lagring av information finns en risk att brister i informationssäkerheten uppstår. Om kommunen saknar strategisk och taktisk förmåga eller verktyg för arbetet med informationssäkerhet och dataskydd minskar kommunens motståndskraft. Det kan leda till stora kostnader för incidenter och åtgärder och förlust av verksamhetsviktig information vid intrång. Kommunens digitala information behöver utredas och klassas ur ett säkerhetsperspektiv.	2	4	8
Avbrott i informations-försörjningen	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet. Det behöver finnas rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen inom kommunstyrelsens förvaltningar som är dokumenterade, kända och prövade.	2	4	8
Brister i informations-hantering	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister. Kommunens informationshantering behöver utvecklas på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt. Aktuella styrdokument behöver upprättas i kommunens verksamheter.	2	4	8
Otydligt ansvar för informations-tillgångar	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen. Nämndens delegations- och arbetsordning behöver uttrycka ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering och informationstillgångar vara inventerade.	2	4	8
Brister i kompetens-försörjning	Om systematik för kompetensförsörjning brister ökar risken att det saknas förmåga att ställa om, utveckla och växla kompetens. Om kommunen som arbetsgivare inte kommuniceras aktivt försvåras nyrekrytering. Det leder till att organisationen inte har den kompetens som behövs för att bedriva verksamhet med rätt kvalitet. Risken är störst inom olika bristyrken. Kommunen behöver identifiera kommande bristyrken och vidta åtgärder i samband med kompetensanalys och kompetensplanering.	2	4	8
Försenade eller fördröjade byggprojekt	Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördröjade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelnings- och myndighetsbeslut, materialbrist, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan	3	2	6

	<p>planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.</p> <p>Processen för bostads- och lokalförsörjning behöver utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.</p>			
Förekomst av oegentligheter	<p>Om det finns brister i kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan mutbrott eller andra oegentligheter inträffa. Det leder till skada på kommunens förtroende, måluppfyllelse och ekonomi.</p> <p>Uppföljning behövs av att kontrollsteg för att säkerställa efterlevnad av representationspolicy fungerar samt att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.</p>	3	2	6
Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet	<p>Bristar i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.</p> <p>Rutiner för nämndernas arbete med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet behöver utvecklas och följas upp.</p>	3	2	6
Kunskap om styrdokument inom området kommunikation	<p>Bristar i kännedom och kunskap om styrdokument inom kommunikationsområdet kan leda till alltför olika eller felaktiga arbetssätt i det verksamhetsnära kommunikationsstödet. Det leder till ökad risk för felaktigheter eller lagbrott samt skada förtroendet för Uppsala kommun.</p> <p>Policyer, riktlinjer, rutiner och vägledningar som berör kommunikationsområdet behöver vara tillgängliga, kända och efterlevda.</p>	3	2	6
Bristar i synpunktshandling	<p>Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.</p> <p>Kommunens verksamheter behöver utveckla ändamålsenliga system och rutiner för synpunktshandling.</p>	3	2	6
Negativ stress	<p>Upplagd hög arbetsbelastning i delar av kommunstyrelsens verksamheter medför negativ stress och risk för höjda sjukskrivningstal och sämre prestationer.</p> <p>Sjukskrivningstal och upplevd stress behöver följas upp för att identifiera behov av åtgärder.</p>	3	2	6
Felaktiga löneutbetalningar	<p>Bristar i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Felaktiga löner är negativt ur arbetsgivarperspektivet då medarbetare får minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare. Dessutom uppstår merkostnader för extrautbetalningar, felaktiga</p>	2	3	6

	<p>löneskulder och merarbete för både chefer och medarbetare inom löneverksamheten.</p> <p>Rutiner och kompetens behöver utvecklas för att stödja att säkerställa att löneprocessen fungerar korrekt.</p>			
Missade statliga medel	<p>Nämnder identifierar och söker eller återsöker inte de statsbidrag och momsersättning som de är berättigade till vilket gör att kommunen går miste om stora belopp.</p> <p>Rutiner för nämndernas arbete med att identifiera, utvärdera och söka statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål samt återsöka statliga medel som kommunen har rätt till behöver utvecklas och följas upp.</p>	2	3	6
Risker i samhällsbyggnadsprojekt	<p>Bristar i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.</p> <p>Rutinerna för att identifiera och hantera risker i projekten behöver kvalitetssäkras. Efterlevnad av rutinerna behöver säkerställas.</p>	2	3	6
Bristar i inköp och upphandling	<p>Bristar i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.</p> <p>Leverantörstroheten behöver följas upp löpande för att identifiera behov av insatser. Kommunens inköpsprocess behöver förenklas.</p>	2	3	6
Bristar i hantering av exploateringsprojekt	<p>Bristar i hantering och redovisning kan medföra att exploateringsintäkter inte matchas mot kommande avskrivningskostnader. Bristar kan också ge problem att verifiera utbyggnads-kostnader kopplat till exploateringsavtal och avtal om vidarefakturering.</p> <p>Rutinerna för kvalitetssäkring av exploateringsprojekt behöver utvecklas.</p>	2	3	6
Efterlevnad av delegationsordning	<p>Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.</p> <p>Kontroll behöver göras av att beslut fattas av utsedd delegat enligt gällande delegationsordning och att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.</p>	2	3	6
Bristar i diarieföring	<p>Bristar i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan göra det svårt att hitta information bakåt i tid vilket försvårar för insyn och eget arbete.</p> <p>Rutiner för att diarieföra handlingar och stänga ärenden behöver kvalitetssäkras. Efterlevnad av rutinerna behöver säkerställas.</p>	2	3	6

Brister i ärendeberedning	För att effektivt hantera en hög förändringstakt och aktiv styrning krävs en saklig, tydlig och kompetent beredning av ärenden i såväl förvaltningen som hos nämnden. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att beslut fattas på underlag som inte uppfyller lagkrav eller har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut. Rutinerna för ärendeberedningen behöver kvalitetssäkras och tillgängliggöras. Efterlevnad av rutinerna behöver säkerställas.	2	3	6
Felaktig bokföring	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll behöver göras av att de särskilda kontrollsteg som har satts upp avseende granskning av leverantörsfakturor, verifikat samt periodisering av intäkter fungerar och att nämndernas anläggningsregister är inventerade.	2	2	4

Riskmatris

Sannolikhet

4				
3		Försenade byggprojekt Oegentligheter Kommunalt finansierad verksamhet Kommunikationsstöd Synpunktshandling Negativ stress	Osäkerhet i lokalförsörjning	Klimatanpassing Påverkansoperationer
2		Felaktig bokföring	Löneutbetalningar Missade statliga medel Risker samhällsbyggnad Inköp och upphandling Exploateringsprojekt Delegation Diarieföring Ärendeberedning	Krisberedskap Informationssäkerhet Informationshantering Kompetensförsörjning
1				
	1	2	3	4

Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2022

1. Informationshantering

Grunden för ett systematiskt arbete med risker i produktionen hänger ihop med att ansvaret för produktionen och därmed den information som hanteras är tydligt. Mandat och medel krävs för ett systematiskt förbättringsarbete. Kännedom om och inventering av tillgångarna samt hur de används är en förutsättning för att identifiera risker och behov av förbättringsåtgärder. Som stöd i arbetet finns verksamhetsutvecklare, arkivsamordnare, dataskyddsamordnare, objektledare (pm3) samt de funktioner på kommunledningskontoret som är modell- och metodansvariga.

Konsekvenser av bristande insikter i ansvar och informationstillgångar kan leda till exempelvis oväntade produktionsstopp (avbrott i kommunikation eller IT-leverans, felaktigheter i informationen, röjande av känsliga uppgifter) eller sanktionsavgifter (avsaknad av riskanalyser, otillåtna åtgärder avseende personuppgiftsbehandling eller för bred åtkomst till personuppgifter).

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informations-tillgångar är inventerade.	[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen] Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade genom att följande är genomfört: Informationshanterings-planen är beslutad, kommunicerad och hålls aktuell, artikel 30-registret över personuppgiftsbehandlingar är upprättat och hålls aktuellt. Som ytterligare kontroll kan följande undersökas: processbeskrivningar inkluderar informationshantering, den stödjande objektverksamheten (pm3) har genomfört informationssäkerhetsklassning (KLASSA) för väsentliga IT-stöd.	[Välj tidpunkt för rapportering till nämnd eller styrelse]

Tabell 1. Obligatoriskt kontrollmoment om informationshantering 2022.

2. Informationssäkerhet

Ett avbrott i informationsförsörjningen kan i värsta fall innebära att verksamheten inte kan genomföra produktion ens i begränsad omfattning med mindre än att ett alternativt arbetssätt används. Att minska effekten av avbrottet samt tiden för återställning och återgång till normal produktion är av största vikt.

Ett exempel från sommaren 2021 är de ransomware-angrepp som drabbade Coop-koncernen genom deras leverantör av kassasystem. Konsekvenserna blev kända för de flesta åtminstone genom medierapporteringen. Det gick inte att ta betalt i kassorna vilket medförde att butiker fick stängas, färskvaror destrueras, kunder omdirigerades till konkurrenter (ibland på annan ort). Stora belopp gick förlorade. Vissa butiker klarade sig dock genom att de hade ett annat kassasystem eller en servicebutik i entrén som kunde sköta betalningarna (till exempel ATG).

På motsvarande vis i en kommunal verksamhet skulle verksamhetskritisk informationsförsörjning plötsligt kunna bli otillgänglig via ett liknande angrepp. Vid ett sådant tillfälle är reservrutiner och planer till hjälp för att upprätthålla nödvändig produktion och så snart som möjligt kunna återgå till normal verksamhet.

Riskhantering är den grundläggande metoden för att hantera störningar i produktionen. I de allra flesta fall är gängse riskhantering tillräckligt. Beroende på riskens karaktär kan det dock i vissa fall krävas extraordinära åtgärder för att hantera situationer då inte ens acceptabel produktionsnivå kan upprätthållas eller kritiska resurser inte är tillgängliga. I dessa fall kan kontinuitetshantering vara en metod.

Såväl riskhantering som kontinuitetshantering förutsätter att vi har god kontroll på resurser (informationstillgångar) samt hur de hanteras (processkartläggningar).

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen] Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering) som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	[Välj tidpunkt för rapportering till nämnd eller styrelse]

Tabell 2. Obligatoriskt kontrollmoment om informationssäkerhet 2022.